

مروری بر لایحه بودجه ۱۴۰۲ (با تاکید بر بودجه عمومی)

اسفند ۱۴۰۱

معاونت بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تهیه کننده: مهسا رجبی نژاد

ناظر: عاطفه قاسمیان

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

اسفند ۱۴۰۱

از طریق پست الکترونیکی زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول از اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۲

رویکردها و سیاست‌های کلان لایحه بودجه ۱۴۰۲

روند بودجه عمومی

منابع

مصارف

تراز

منابع لایحه بودجه: (۱) درآمدها

منابع لایحه بودجه: (۱-۱) درآمدهای مالیاتی

منابع لایحه بودجه: (۱-۱-۱) مالیات بر ثروت

منابع لایحه بودجه: (۱-۲) درآمدهای حاصل از مالکیت دولت

منابع لایحه بودجه: (۲) واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای

منابع لایحه بودجه: (۳) واگذاری دارایی‌های مالی

مصارف لایحه بودجه: (۱) هزینه‌ها

مصارف لایحه بودجه: (۲) تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

مصارف لایحه بودجه: (۳) تملک دارایی‌های مالی

نسبت‌های تحلیلی بودجه

تبصره ۵- تأمین مالی داخلی (اوراق مالی اسلامی)

تصویر کلان بودجه استان تهران

بودجه و بخش خصوصی

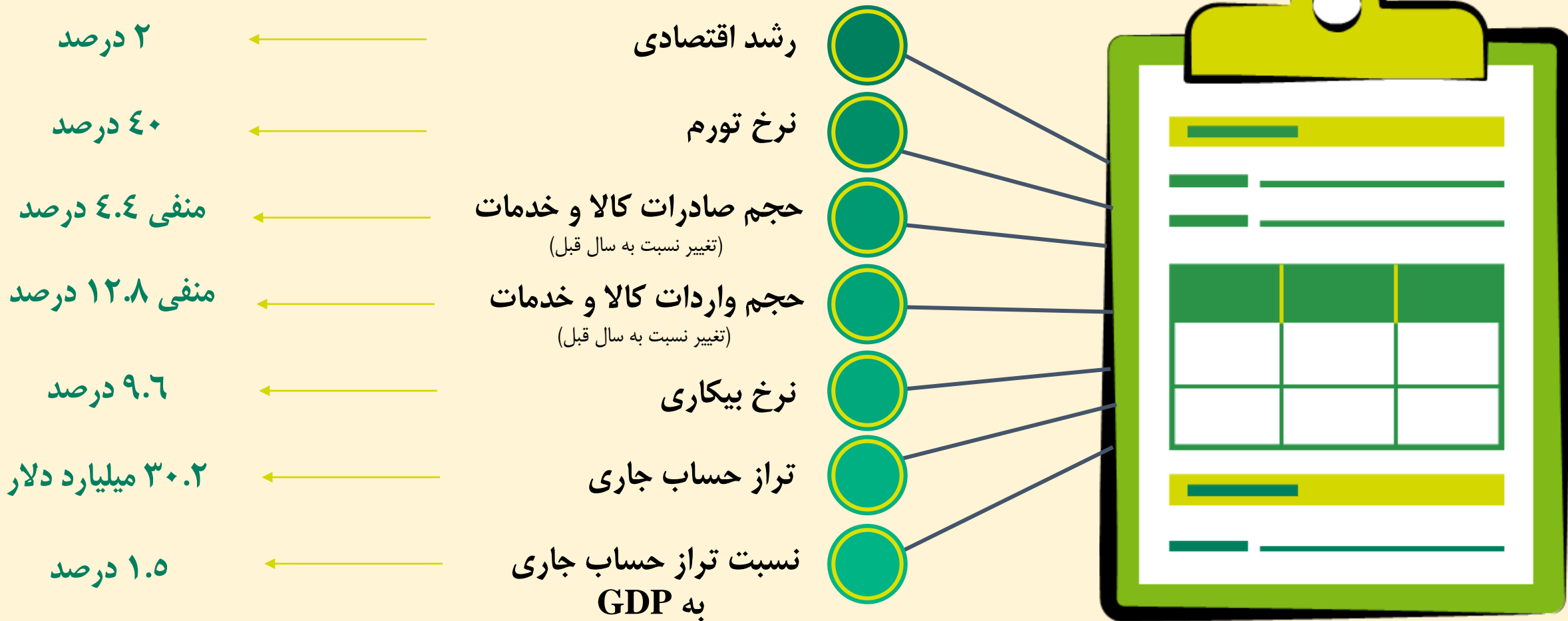
نقاط قوت لایحه بودجه ۱۴۰۱

نقاط ضعف لایحه بودجه ۱۴۰۱

پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول از اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۲

رویکردها و سیاست‌های کلان لایحه بودجه ۱۴۰۲

کارآمدسازی نظام حکمرانی و اصلاح ساختار بودجه

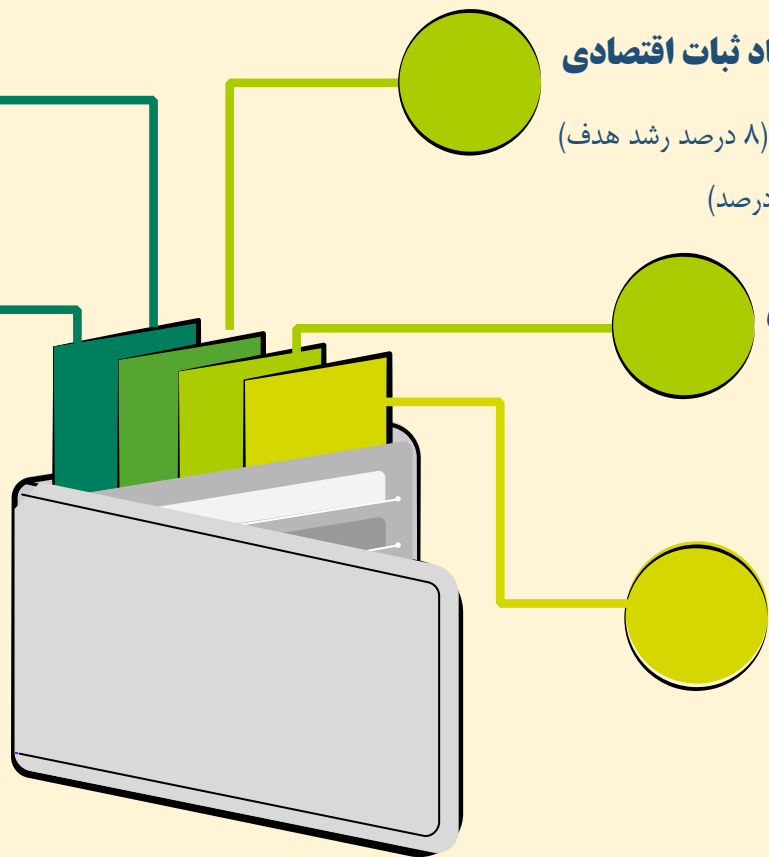
اجرای طرح‌های پیشران و مهم توسعه‌ای

ایجاد ثبات اقتصادی

الف: تداوم رشد با ثبات اقتصادی (۸ درصد رشد هدف)
ب: کنترل تورم (تورم هدف: ۴۰ درصد)

عدالت محوری

اجرای سیاست‌های فعال بازار کار

روند بودجه عمومی

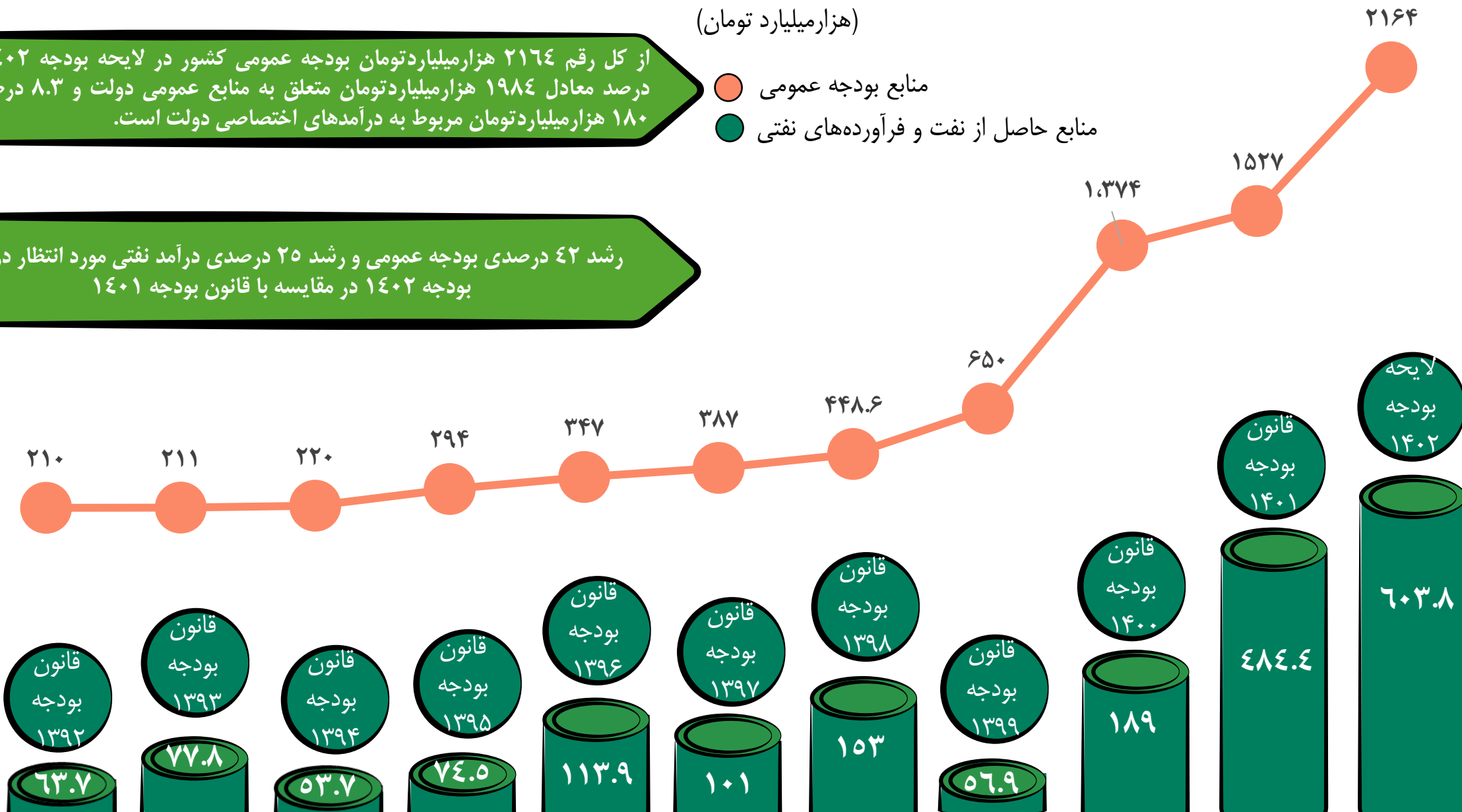
روند بودجه عمومی دولت از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲

(هزار میلیارد تومان)

از کل رقم ۲۱۶۴ هزار میلیارد تومان بودجه عمومی کشور در لایحه بودجه ۱۴۰۲، ۹۱.۷ درصد معادل ۱۹۸۴ هزار میلیارد تومان متعلق به منابع عمومی دولت و ۸.۳ درصد معادل ۱۸۰ هزار میلیارد تومان مربوط به درآمدهای اختصاصی دولت است.

- منابع بودجه عمومی
- منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی

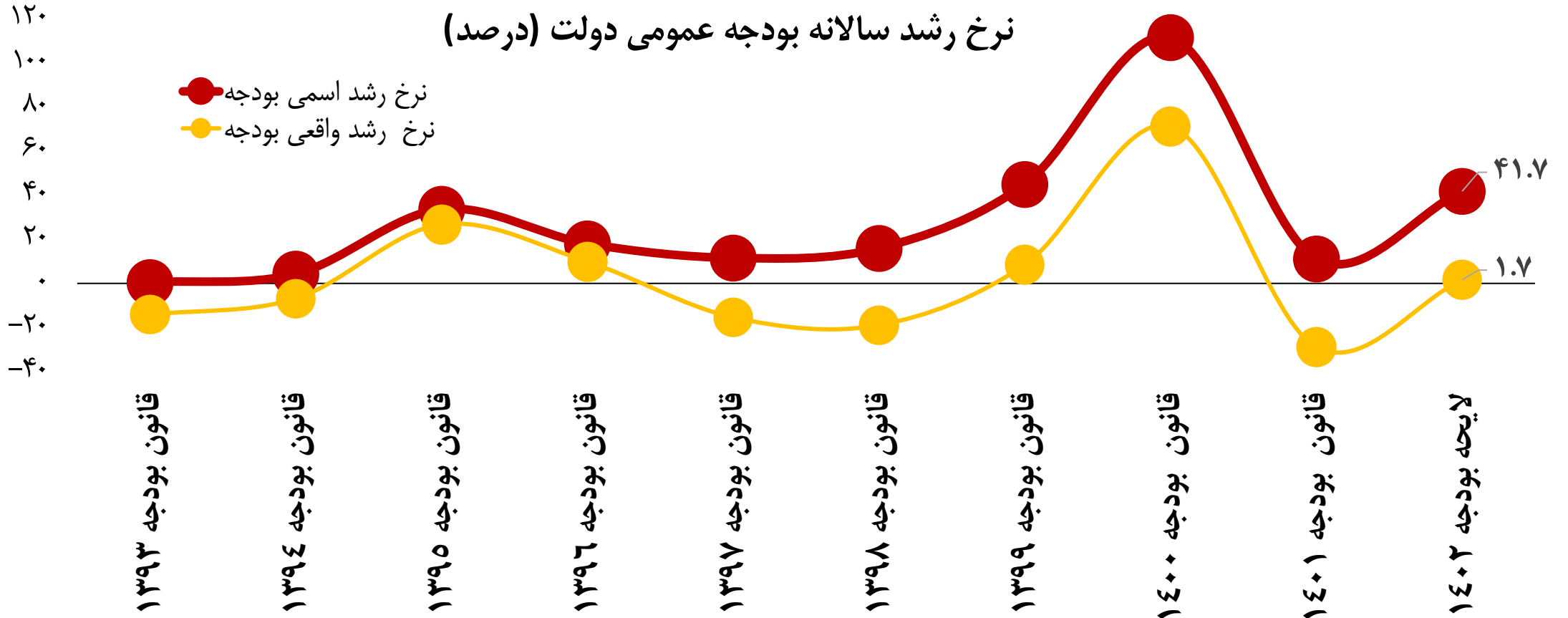
رشد ۴۲ درصدی بودجه عمومی و رشد ۲۵ درصدی درآمد نفتی مورد انتظار در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱

روند بودجه عمومی

رشد واقعی مثبت بودجه عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

رشد اسمی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال قبل حدود ۴۲ درصد بوده است که با در نظر گرفتن تورم ۴۰ درصدی (پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول) رشد واقعی آن در مقایسه با سال قبل حدود ۲ درصد خواهد بود.

* ارقام واقعی؛ تعدیل شده بر اساس تورم مصرف‌کننده

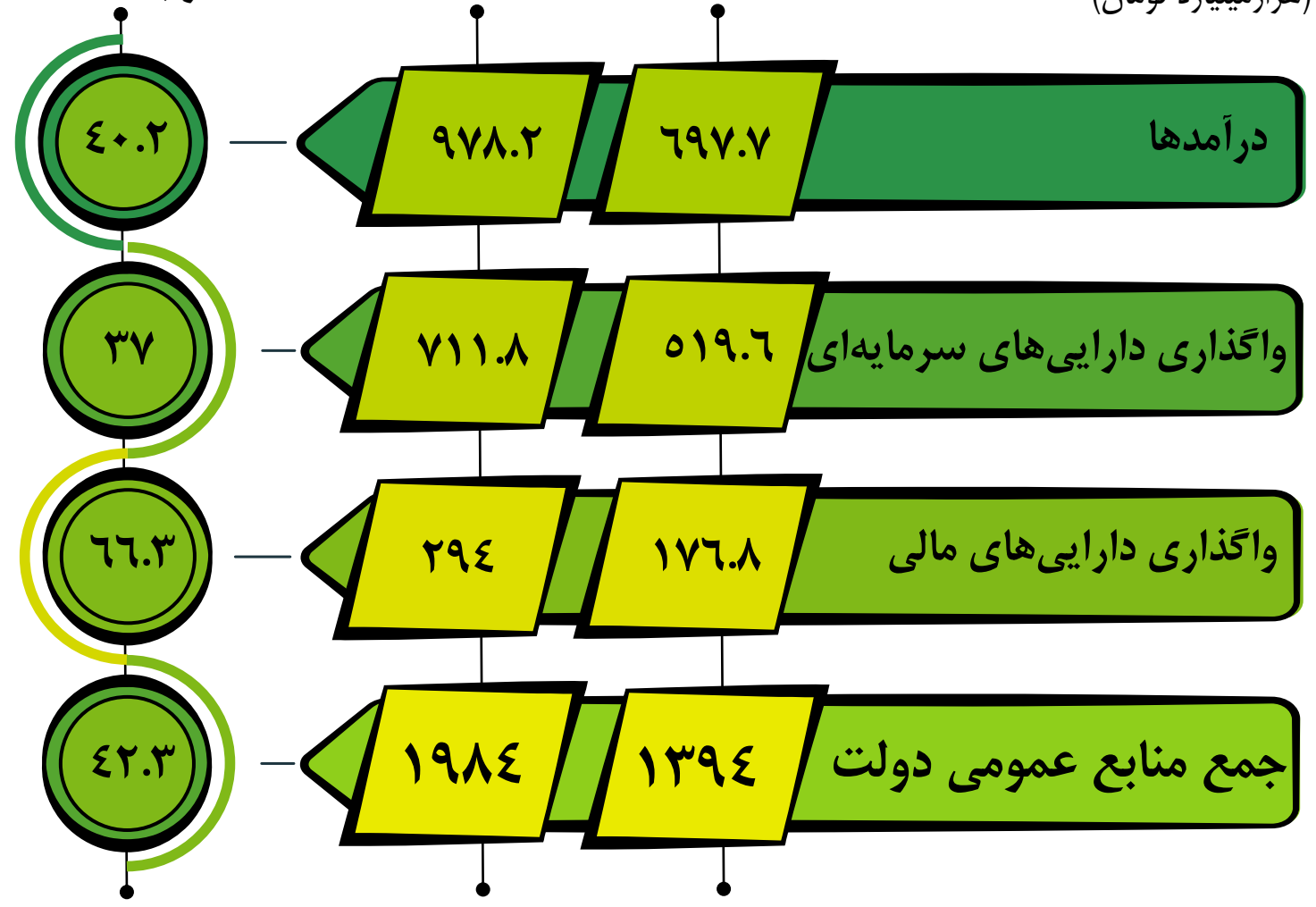
** برای تورم سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ از پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول در اکتبر ۲۰۲۲ استفاده شده است.

(هزارمیلیارد تومان)

بودجه مصوب ۱۴۰۱
بودجه مصوب سال ۱۴۰۱
درصد تغییرات لایحه بودجه ۱۴۰۲ نسبت به مصوب سال ۱۴۰۱

رقم در نظر گرفته شده برای منابع عمومی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۲، ۱۹۸۴ هزارمیلیارد تومان بوده که رشد ۴۲.۳ درصدی را در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱ تجربه کرده است.

در سمت منابع بودجه، درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی به ترتیب سهم حدود ۴۹ درصد، ۳۶ درصد و ۱۵ درصدی را به خود اختصاص داده‌اند. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱، از سهم واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و درآمدها به ترتیب ۰.۷ واحد درصد و ۱.۴ واحد درصد کاسته شده و در مقابل به سهم واگذاری دارایی‌های مالی، حدود ۲.۱ واحد درصد افزوده شده است. شایان ذکر است در لایحه بودجه ۱۴۰۲، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ بیشترین افزایش را داشته است (۶۶.۳ درصد).

تفاوت‌ها ناشی از گرد کردن ارقام است.

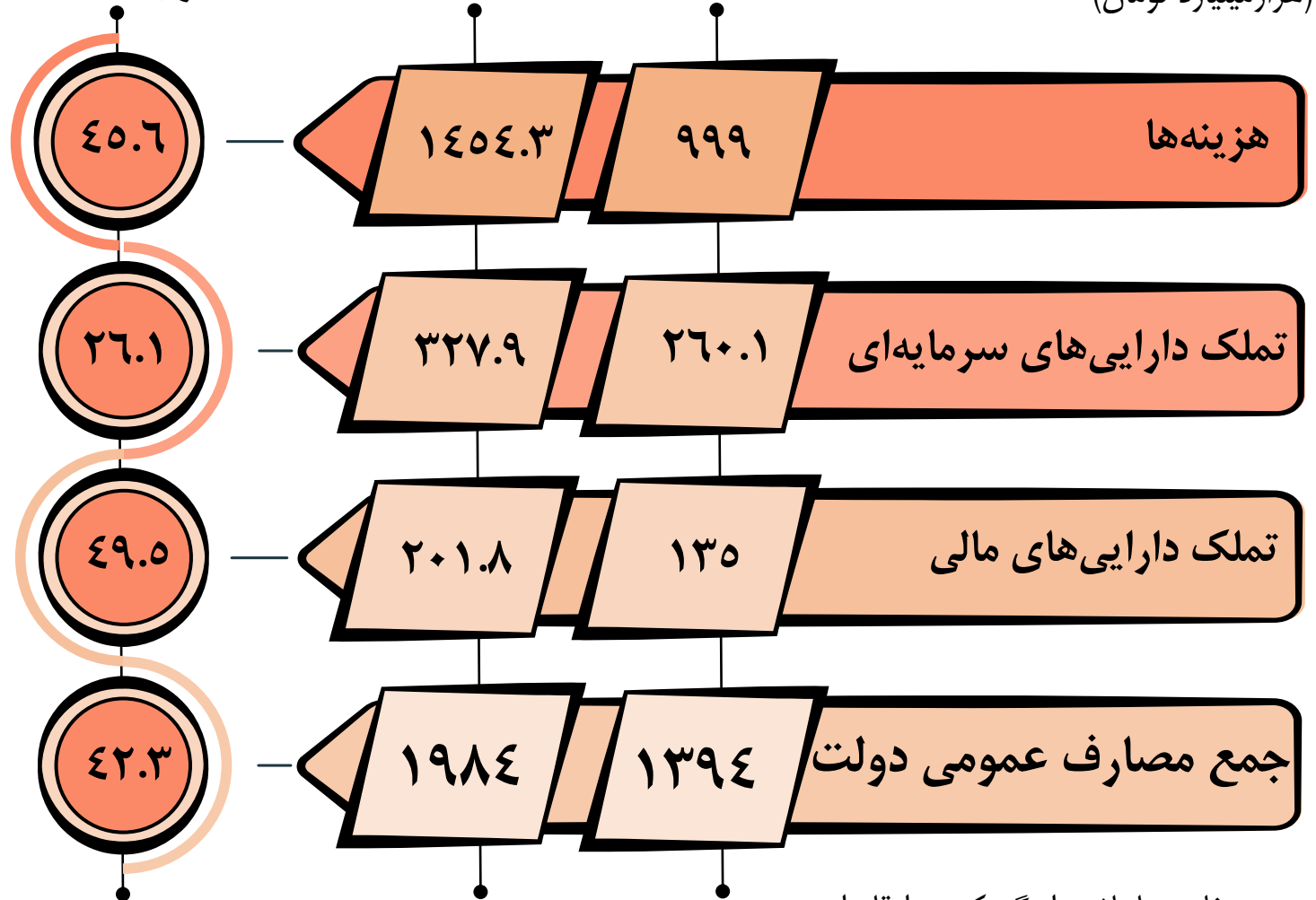

(هزارمیلیارد تومان)

درصد تغییرات لایحه بودجه ۱۴۰۲ نسبت به مصوب سال ۱۴۰۱

لایحه بودجه ۱۴۰۲

بودجه مصوب ۱۴۰۱

تفاوت‌ها ناشی از گردکردن ارقام است.

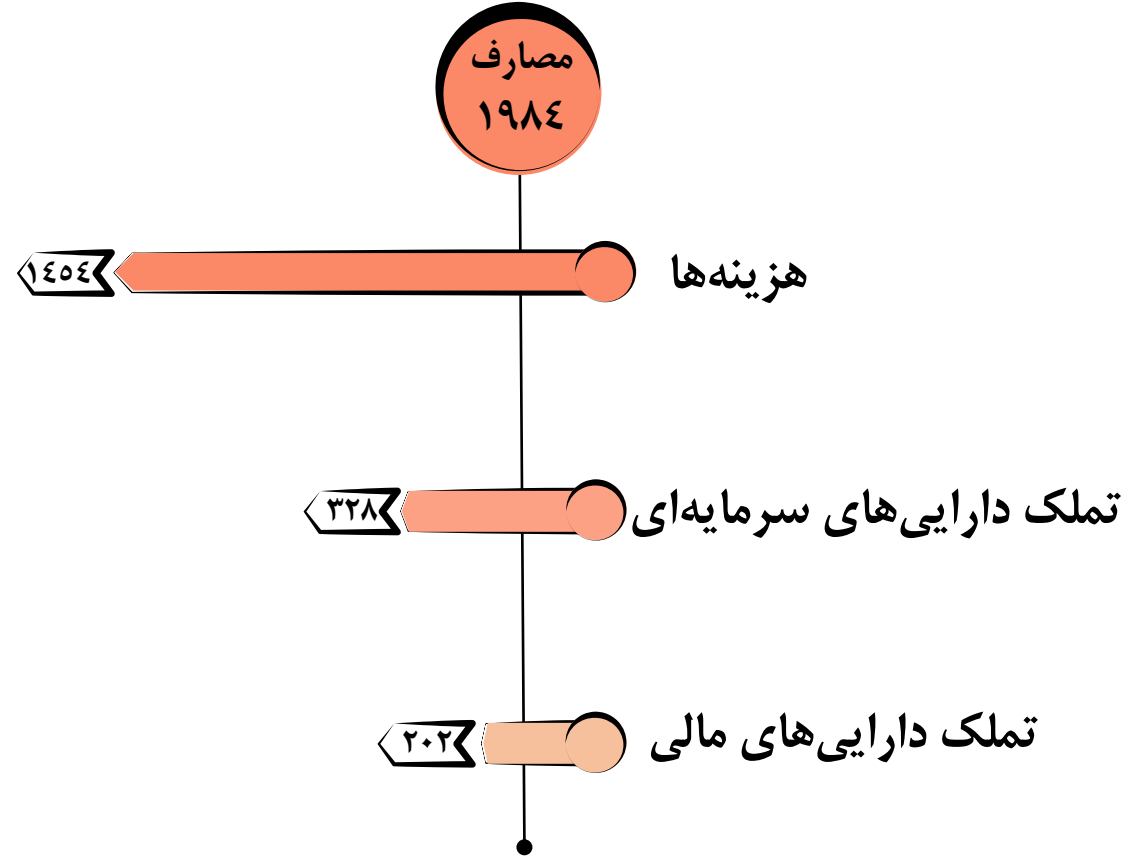
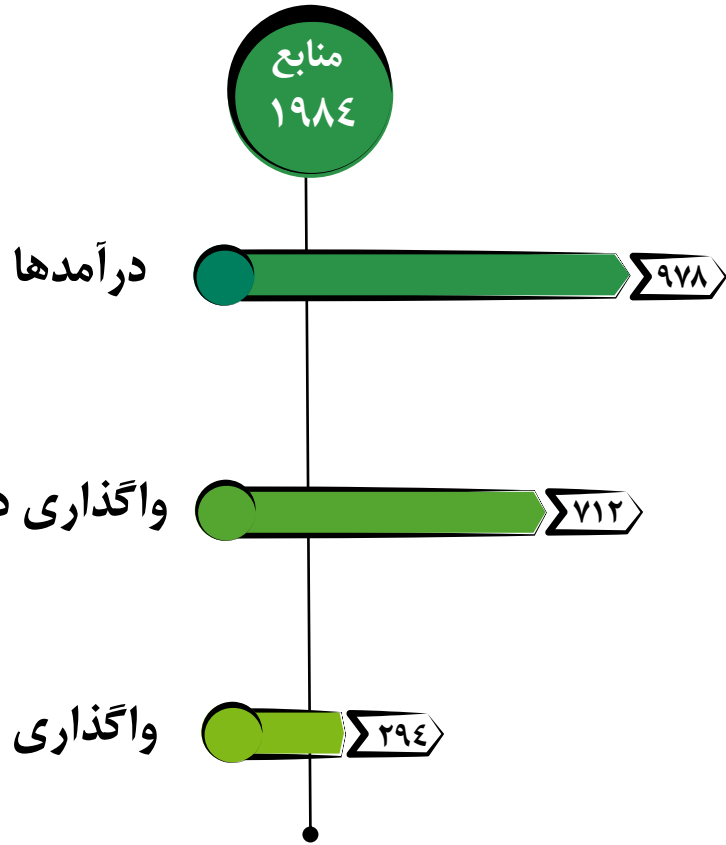
در سمت مصارف لایحه بودجه ۱۴۰۲، هزینه‌ها با سهم ۷۳ درصدی از کل مصارف عمومی دولت، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. پس از آن تملك دارایی‌های سرمایه‌ای و تملك دارایی‌های مالی به ترتیب با سهم ۱۷ درصد و ۱۰ درصد قرار دارند.

در میان اقلام مذکور در لایحه بودجه ۱۴۰۲، تملك دارایی‌های مالی رشد ۴۹.۵ درصدی را در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱ تجربه کرده است. هزینه‌ها و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای نیز در لایحه بودجه ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱ به ترتیب ۴۵.۶ درصد و ۲۶.۱ درصد افزایش یافته‌اند.

شایان ذکر است در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در مقایسه با بودجه مصوب ۱۴۰۱، از سهم تملك دارایی‌های سرمایه‌ای حدود ۲ واحد درصد کاسته و در مقابل به سهم هزینه‌ها و تملك دارایی‌های مالی به ترتیب ۱.۶ واحد درصد و ۰.۵ واحد درصد اضافه شده است.

(هزار میلیارد تومان)

پوشش کسری تراز عملیاتی توسط تراز دارایی‌های سرمایه‌ای (حدود ۸۱٪) و دارایی‌های مالی (حدود ۱۹٪)

تضعیف تراز عملیاتی لایحه ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱ به میزان حدود ۱۷۵ هزار میلیارد تومان

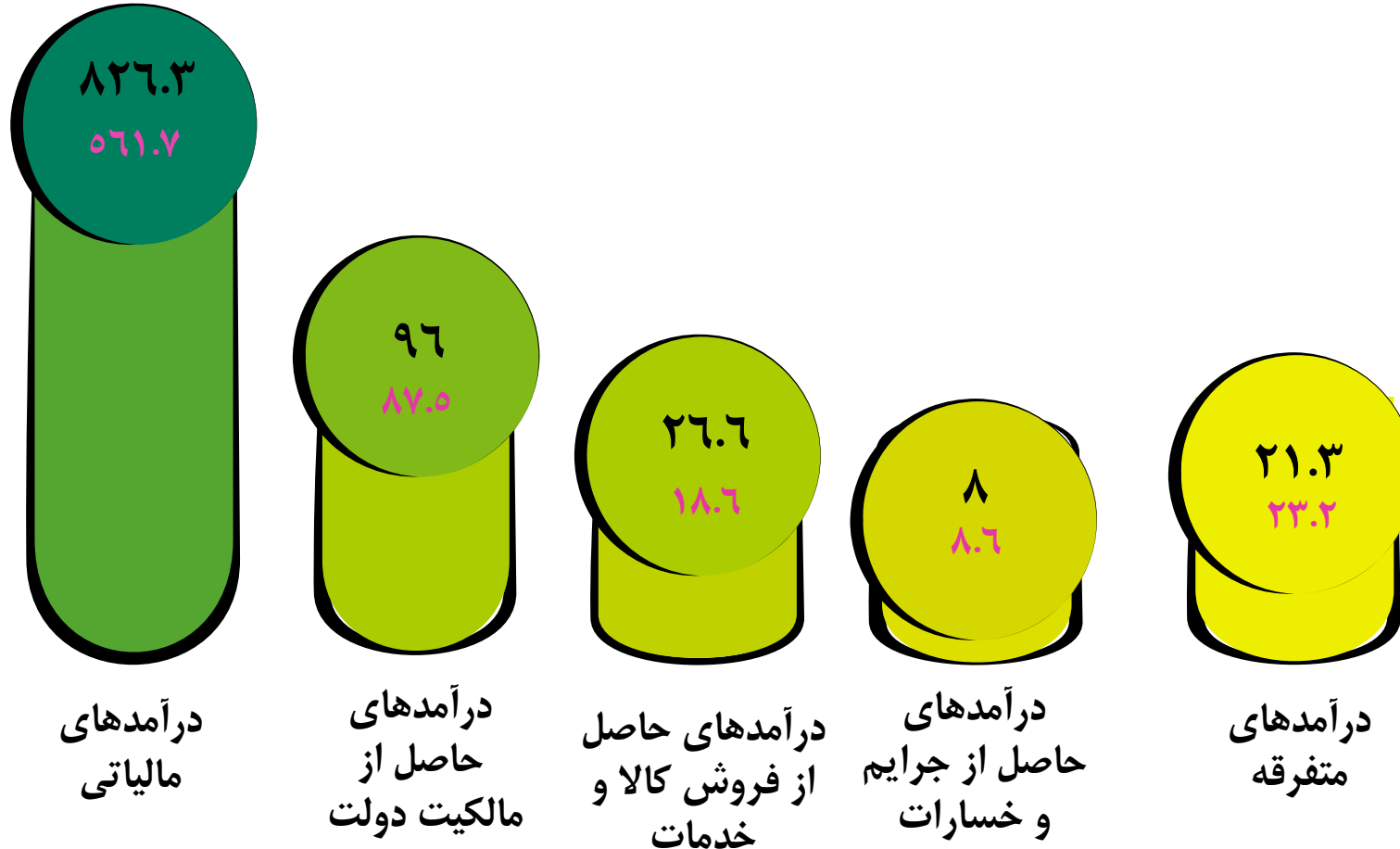
منابع لایحه بودجه: (۱) درآمدها

(هزارمیلیارد تومان)

قانون بودجه ۱۴۰۱

لایحه بودجه ۱۴۰۲

افزایش درآمدهای مالیاتی، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت و درآمدهای حاصل فروش کالا و خدمات؛ در مقابل کاهش مبالغ اختصاصی به درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه در لایحه بودجه ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱

تفاوت‌ها ناشی از گردکردن ارقام است.

منابع لایحه بودجه: (۱-۱) درآمدهای مالیاتی

شرح	قانون ۱۴۰۱	لایحه ۱۴۰۲	تغییر لایحه ۱۴۰۲ به قانون ۱۴۰۱ نسبت	سهم در رشد درآمدهای مالیاتی (واحد درصد)
مالیات اشخاص حقوقی	۱۳۲.۶	۲۹۳.۷	۱۲۱.۴٪	۲۸.۷
مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی	۱۱۲.۱	۲۵۵.۵	۱۲۸٪	۲۵.۵
مالیات عملکرد شرکت‌های دولتی	۷.۵	۲۰.۵	۱۷۲.۹٪	۲.۳
مالیات بنگاه‌های اقتصادی، نهادها و بنیادهای انقلاب اسلامی	۱.۵	۱.۴۸	-۱٪	-۰.۰۰۳
مالیات شرکت‌ها و موسسات وابسته به آستان قدس رضوی (جمعی-خرجی)	۰.۱	۰.۳	۲۲۴.۲٪	۰.۰۴
مالیات بر درآمد	۸۴.۲	۱۲۰.۸	۴۳.۵٪	۶.۵
مالیات حقوق کارکنان بخش عمومی	۲۴.۳	۳۰.۶	۲۶.۱٪	۱.۱
مالیات حقوق کارکنان بخش خصوصی	۲۳.۴	۳۹.۲	۶۷.۶٪	۲.۸
مالیات بر مشاغل	۲۳.۵	۴۰.۹	۷۴٪	۳.۱
مالیات بر ثروت	۲۷.۵	۳۷.۳	۳۵.۵٪	۱.۷
مالیات بر واردات	۱۰۷.۲	۱۲۶.۳	۱۷.۸٪	۳.۴
حقوق ورودی سایر کالاها	۸۱.۹	۸۷.۶	۶.۹٪	۱
حقوق ورودی خودرو	۱۸.۸	۳۱.۴	۶۶.۳٪	۲.۲
مالیات بر کالا و خدمات	۲۰۹.۱	۲۴۸.۲	۱۸.۷٪	۷
مالیات بر ارزش افزوده	۱۴۹.۴	۱۵۸.۷	۶.۳٪	۱.۷
مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل	۳.۹	۱۳.۱	۲۳۴.۸٪	۱.۶
مالیات شماره‌گذاری خودرو	۲.۲	۱۱.۱	۴۰.۳٪	۱.۶
درآمد حاصل از صادرات مواد خام و ...	۱	۲.۹	۱۸۶٪	۰.۳
کل درآمد مالیاتی	۵۶۱.۷	۸۲۶.۳	۴۷.۱٪	-

در میان بندهای زیرمجموعه درآمدهای مالیاتی، مالیات اشخاص حقوقی و مالیات بر کالا و خدمات به ترتیب با سهم ۳۵.۵ درصد و ۳۰ درصد، بیشترین سهم از درآمدهای مالیاتی را به خود اختصاص داده‌اند. در واقع، ۶۵.۵ درصد از منابع در نظر گرفته شده برای درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ از محل این دو بند است.

درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در مقایسه با بودجه سال ۱۴۰۱ رشد ۴۷.۱ درصدی را تجربه کرده که مالیات اشخاص حقوقی ۲۸.۷ واحد درصد از این رشد را به خود اختصاص داده است.

منابع لایحه بودجه: (۱-۱-۱) مالیات بر ثروت

(هزارمیلیارد تومان)

قانون بودجه ۱۴۰۱

لایحه بودجه ۱۴۰۲

مالیات بر نقل و انتقال سهام در لایحه بودجه ۱۴۰۲، با رقم ۹.۱ هزار میلیارد تومان بیشترین سهم از اجزای مالیات بر ثروت را به خود اختصاص داده است (۲۰.۸ درصد)؛ این درحالی است که این رقم در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱ حدود ۱۲ درصد کاهش یافته است. سایر اجزای مالیات بر ثروت در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱، به جز درآمد حاصل از مالیات بر واحدهای مسکونی خالی از سکنه و مالیات بر واحد مسکونی گران قیمت که تغییری نکرده، با افزایش همراه بوده است.

تفاوت‌ها ناشی از گردکردن ارقام است.

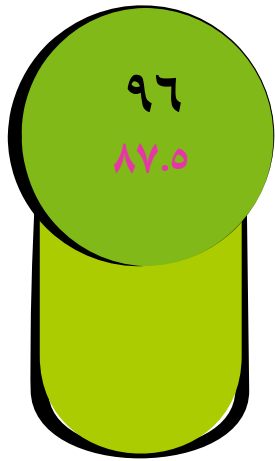
منابع لایحه بودجه: ۲-۱) درآمدهای حاصل از مالکیت دولت

(هزارمیلیارد تومان)

قانون بودجه ۱۴۰۱

لایحه بودجه ۱۴۰۲

همانطور که مشاهده می‌شود در میان اجزای درآمدهای حاصل از مالکیت دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۲، سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است (۶۴.۳ درصد). مقایسه اجزای این بخش نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱ نشان می‌دهد کلیه اجزای آن با افزایش همراه بوده‌اند و درآمد حاصل از اجاره رشد بیشتری را تجربه کرده است (حدود ۵۱ درصد).

درآمدهای
حاصل از
مالکیت دولت

۳۴

سود سهام شرکت‌های دولتی

۲۶

۰.۳

درآمدهای حاصل از اجاره

۰.۲

۶۱.۷

سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت

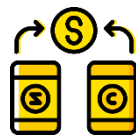

۶۱.۲

منابع لایحه بودجه: ۲) واگذاری دارایی های سرمایه ای

در میان اقلام واگذاری دارایی های سرمایه ای در لایحه بودجه ۱۴۰۲، بیشترین سهم (حدود ۸۵ درصد) متعلق به منابع حاصل از نفت و فرآورده های نفتی بوده است. در این لایحه نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱، از سهم منابع حاصل از نفت و فرآورده های نفتی حدود ۱۰ واحد درصد کاسته و در مقابل به سهم منابع حاصل از فروش و واگذاری اموال منقول و غیر منقول، افزوده شده است.

واگذاری دارایی های سرمایه ای

۷۱۱.۸

منابع حاصل از نفت و فرآورده های نفتی

۶۰۳.۸

۴۳۸.۳

منابع حاصل از صادرات نفت (تسعیر به نرخ ای.تی.اس)

۸۴

منابع حاصل از یک در هزار ارزش نفت خام تولیدی موضوع برقی کردن چاه های کشاورزی

۶۵.۲

منابع حاصل از صادرات میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی (تسعیر به نرخ ای.تی.اس)

۱۶.۲

منابع حاصل از صادرات فرآورده های نفتی و میعانات گازی

۰.۱

سایر

منابع حاصل از واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ۰.۰۰۰۱

۱۰۸ منابع حاصل از فروش و واگذاری اموال منقول و غیر منقول

۹۹.۵ منابع حاصل از فروش اموال دارایی های منقول و غیر منقول مازاد دولت (بند ه تبصره ۱۱)

۶ منابع حاصل از فروش و واگذاری اموال تملیکی

سایر ۲.۵

تفاوت ها ناشی از گرد کردن ارقام است.

(هزارمیلیارد تومان)

منابع لایحه بودجه: ۳) واگذاری دارایی‌های مالی

در میان اقلام واگذاری دارایی‌های مالی در لایحه بودجه ۱۴۰۲، منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی و اسلامی با سهم حدود ۶۳ درصد، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. شایان ذکر است در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱، از سهم منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی، منابع حاصل از دریافت اصل وام‌ها و کمک‌های بلاعوض و منابع حاصل از برگشتی پرداخت‌های سال‌های قبل به ترتیب ۴.۱ واحد درصد، ۰.۳ واحد درصد و ۰.۲ واحد درصد کاسته و در مقابل به سهم منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی و اسلامی، ۴.۷ واحد درصد افزوده شده است.

واگذاری دارایی مالی

۲۹۴

منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی و اسلامی

۱۸۵

منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی

منابع حاصل از دریافت اصل وام‌ها و کمک‌های بلاعوض

۱۰۶

۱.۹

منابع حاصل از برگشتی پرداخت‌های سال‌های قبل

۱.۱

معاونت بررسی‌های اقتصادی

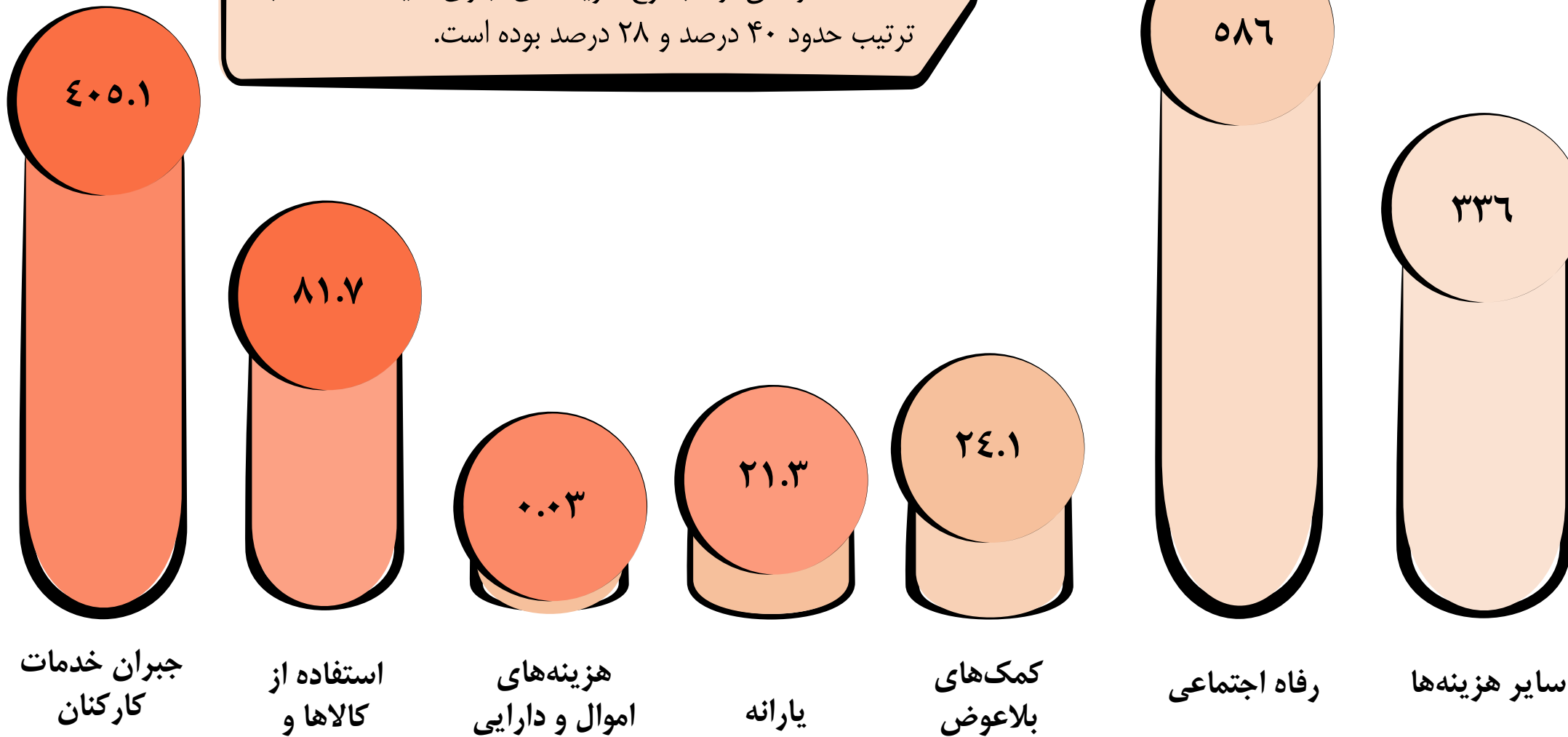
تفاوت‌ها ناشی از گردکردن ارقام است.

مصارف لایحه بودجه: (۱) هزینه‌ها

(هزار میلیارد تومان)

سهم هزینه‌های تخصیص یافته برای رفاه اجتماعی و جبران خدمات کارکنان از مجموع هزینه‌های جاری لایحه ۱۴۰۲، به ترتیب حدود ۴۰ درصد و ۲۸ درصد بوده است.

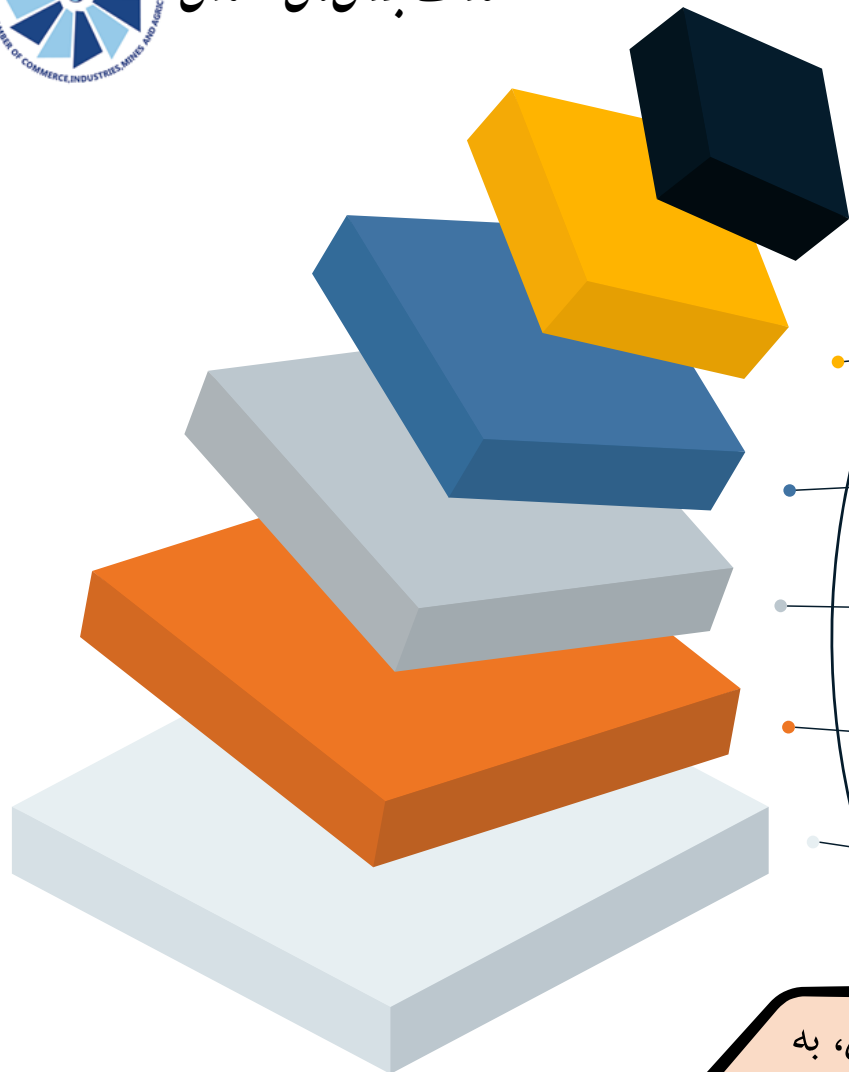
معاونت بررسی‌های اقتصادی

تفاوت‌ها ناشی از گرد کردن ارقام است.

مصارف لایحه بودجه: ۲) تملک دارایی های سرمایه ای

(هزار میلیارد تومان)

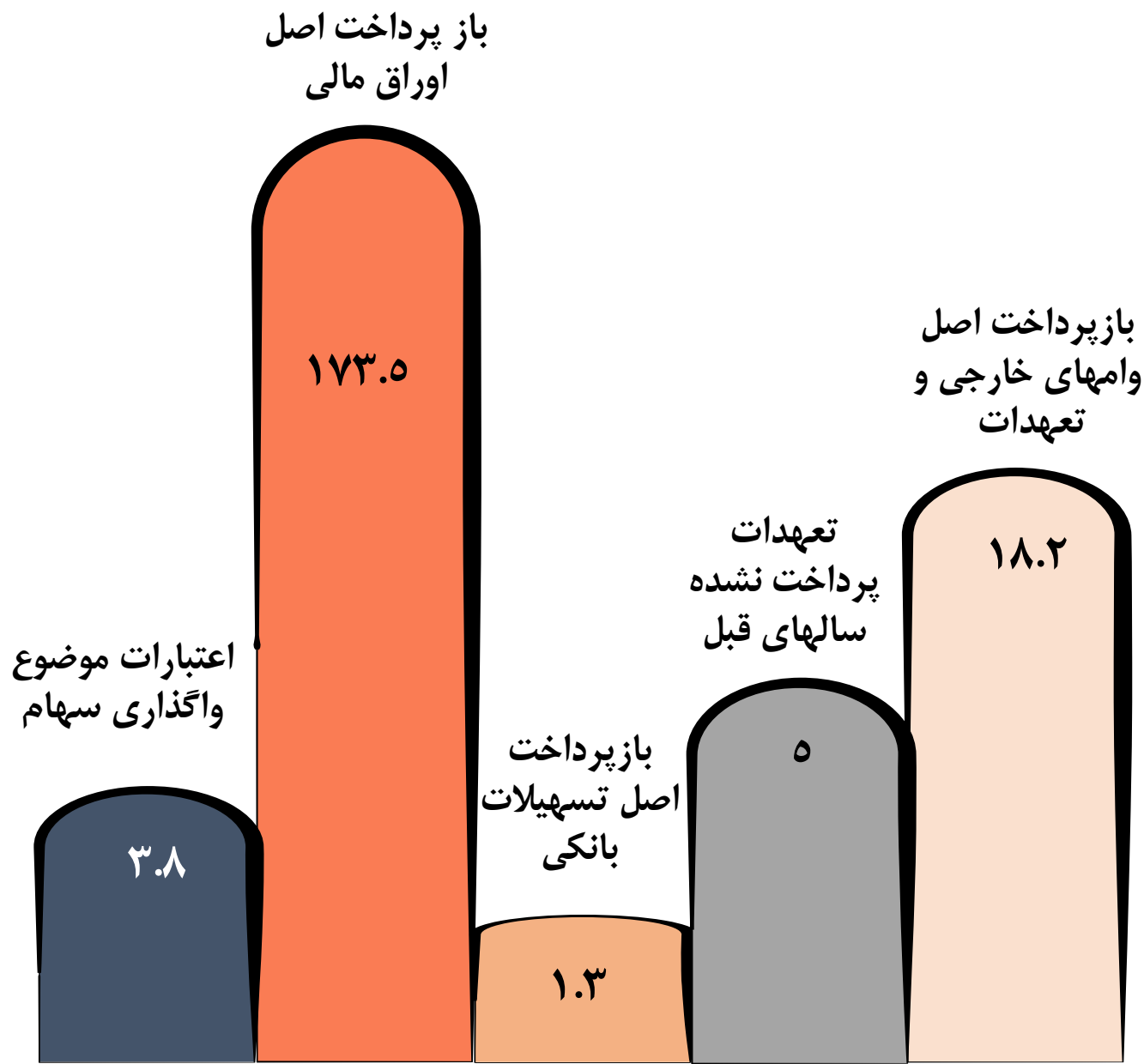
اقلام گرانبها	۰.۰۲
سایر دارایی های ثابت	۰.۳
زمین	۹.۵
سایر دارایی های تولید نشده	۴۷.۵
ماشین آلات و تجهیزات	۶۳.۷
ساختمان و سایر مستحقات	۲۰.۷

در لایحه ۱۴۰۲، سهم ساختمان و ماشین آلات و تجهیزات از مجموع تملک دارایی های سرمایه ای، به ترتیب ۶۳.۱ درصد و ۱۹.۴ درصد است، به عبارتی دیگر بخش سرمایه گذاری مولد دولت در قالب ماشین آلات تنها حدود ۲۰ درصد از کل هزینه های عمرانی را پوشش می دهد. این بخش، در مقایسه با رقم مندرج در لایحه بودجه ۱۴۰۱ حدود ۸۹ درصد رشد داشته است.

مصارف لایحه بودجه: ۳) تملک دارایی‌های مالی

(هزار میلیارد تومان)

در میان بندهای زیرمجموعه تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه ۱۴۰۲، بازپرداخت اصل اوراق مالی و بازپرداخت اصل وام‌های خارجی و تعهدات به ترتیب با سهم ۸۶ درصد و ۹ درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند.

حدود ۲.۵ درصد از هزینه‌های در نظر گرفته شده برای تملک دارایی‌های مالی در لایحه ۱۴۰۲ نیز به تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل اختصاص یافته است.

تفاوت‌ها ناشی از گرد کردن ارقام است.

نسبت‌ها	لایحه ۱۴۰۱	لایحه ۱۴۰۲	رویکرد لایحه ۱۴۰۲ در مقایسه با لایحه ۱۴۰۱
نسبت درآمدها به پرداخت‌های هزینه‌ای	٪۶۹	٪۶۷	کاهش میزان پوشش هزینه‌های جاری از طریق درآمدهای جاری
نسبت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به فروش نفت خام	٪۸۰	٪۵۴	تغییر قابل توجه رویکرد دولت نسبت به هزینه‌کرد درآمدهای نفتی در پروژه‌های عمرانی
نسبت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به پرداخت‌های هزینه‌ای	٪۲۶	٪۲۲.۵	توجه کمتر دولت به هزینه‌های عمرانی در مقایسه با هزینه‌های جاری در مقایسه با سال قبل
نسبت مجموع درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	٪۸۸	٪۹۵	پوشش‌دهی بخش قابل ملاحظه‌ای از هزینه‌های جاری و هزینه‌های عمرانی از طریق درآمدهای مالیاتی و درآمدهای نفتی
سهم درآمدهای مالیاتی از منابع عمومی بودجه دولت	٪۳۸	٪۴۲	اولویت‌دهی بیشتر دولت به درآمدهای مالیاتی برای تامین بودجه عمومی ۱۴۰۲
سهم مالیات بر ارزش افزوده از کل درآمدهای مالیاتی	٪۲۸	٪۱۹	کاهش سهم مالیات بر ارزش افزوده در وصول درآمدهای مالیاتی

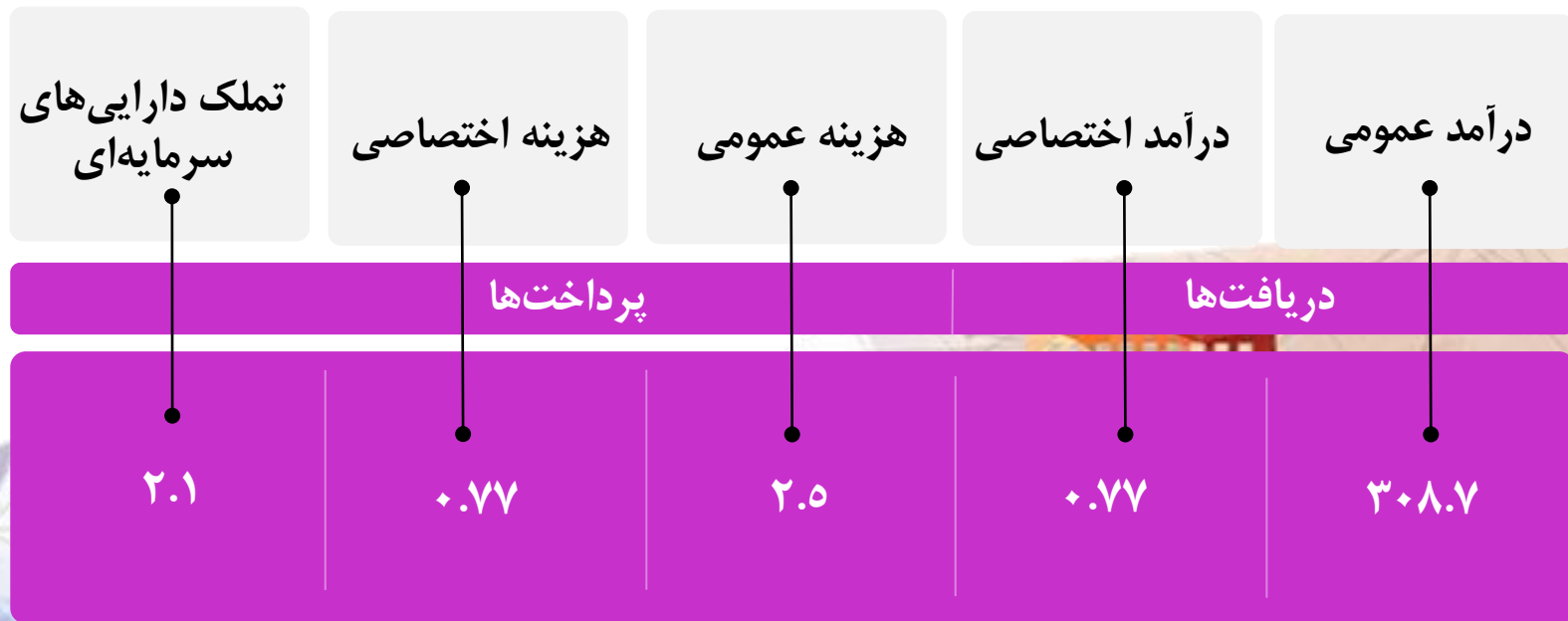
تبصره ۵- تأمین مالی داخلی (اوراق مالی اسلامی)

مبالغ پیش‌بینی شده برای انتشار اوراق مالی اسلامی در تبصره ۵ لایحه بودجه ۱۴۰۲

ردیف	شرح	مبلغ پیش‌بینی شده
۱	انتشار اوراق مالی اسلامی توسط شرکت‌های دولتی	۱۰ هزار میلیارد تومان
۲	انتشار انواع اوراق مالی اسلامی توسط دولت برای تأمین مالی مصارف	۱۸۵ هزار میلیارد تومان
۳	انتشار انواع اوراق مالی اسلامی توسط شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به آنها به منظور توسعه حمل و نقل عمومی	۱۰ هزار میلیارد تومان
۴	انتشار انواع اوراق مالی اسلامی توسط شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به آنها به منظور توسعه حمل و نقل عمومی و زیر ساخت‌های شهری، مدیریت پسماند و نیروگاه‌های زباله سوز، بازسازی بافت‌های فرسوده و ساماندهی حاشیه‌نشینی و سکونتگاه‌های غیررسمی با تایید وزارت کشور	۱۲ هزار میلیارد تومان
۵	انتشار انواع اوراق مالی اسلامی توسط دولت از جمله اسناد خزانه اسلامی منطبق بر قوانین و مقررات و در چارچوب عقود اسلامی	۳۰ هزار میلیارد تومان

تصویر کلان بودجه استان تهران

سهام مجموع منابع عمومی و هزینه عمومی استان تهران از کل منابع عمومی و هزینه‌های عمومی استانی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ به ترتیب حدود ۴.۹۵ درصد و ۶.۷ درصد بوده است.

تفاوت‌ها ناشی از گردکردن ارقام است.

معاونت بررسی‌های اقتصادی

بودجه و بخش خصوصی

تبصره‌های مرتبط با بخش خصوصی در لایحه بودجه ۱۴۰۲

بودجه و بخش خصوصی

موضوع بند الف تبصره ۱

نفت و روابط مالی آن با دولت / صندوق توسعه ملی

موضوع بندی تبصره ۱

نفت و روابط مالی آن با دولت / صندوق توسعه ملی

موضوع بنده تبصره ۲

شرکت‌های دولتی و واگذاری آنها

موضوع بند و تبصره ۲

شرکت‌های دولتی و واگذاری آنها

موضوع بند ح تبصره ۲

شرکت‌های دولتی و واگذاری آنها

موضوع بند الف تبصره ۴

مشارکت با بخش غیردولتی برای اجرای طرحها

تعیین سهم ۴۰ درصدی صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز و لزوم واریز این وجوه توسط بانک مرکزی در طول سال و متناسب با وصول منابع

اجازه به ستاد کل نیروهای مسلح در سقف جزء (۱) این بند، پس از تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، جهت مصرف سهمیه نفت خام و میعانات گازی از طریق پالایش در پالایشگاه‌های خصوصی کوچکی که نسبت به افزایش ظرفیت تولید خود اقدام نموده‌اند.

در نظر گرفتن نرخ صفر مالیاتی برای مالیات درآمد آن بخش از سود تقسیم نشده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس که به حساب سرمایه انتقال می‌یابد به منظور تشویق سرمایه‌گذاری در این شرکتها و ترغیب آنها به عدم تقسیم بخش بیشتری از سود اکتسابی و استفاده از منابع حاصل لازم آن برای افزایش سرمایه و در نتیجه توسعه بخش‌های تولیدی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی در سال ۱۴۰۲

اجازه تخصیص منابع داخلی شرکت‌ها و سازمان‌های توسعه‌ای دولت تا مبلغ هزار میلیارد تومان با تایید وزیر مربوط، برای کمک به سرمایه‌گذاری در برنامه‌های تحقق رشد و تولید، صادرات کالا و خدمات، حمایت از ساخت داخل و طرح(پروژه)های توسعه‌ای توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی به صورت وجوه اداره شده، کمک‌های فنی و اعتباری و پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود

در نظر گرفتن نرخ صفر مالیاتی برای مالیات بر ارزش افزوده کلیه کالاهایی که در قالب گواهی سپرده کالایی در بورس‌های کالایی کشور پذیرش می‌شوند، مادامی که در هر یک از بورس‌های کالایی مورد مبادله قرار می‌گیرند، به منظور حمایت از توسعه ابزارهای مالی و همچنین تسهیل معاملات ابزارهای مبتنی بر کالا

اجازه به وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی اصلی و شهرداری‌ها در جهت اقدام به اجرا، تکمیل و بهره‌برداری از طرح/ پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با بخش خصوصی و غیردولتی با صرف حداکثر ۱۰ درصد سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به هر دستگاه اجرائی برای تأمین منابع برای مشارکت در این طرح (پروژه)ها با استفاده از روش‌های مشارکت عمومی و خصوصی با رعایت قانون برگزاری مناقصات- مصوب ۱۳۸۳

بودجه و بخش خصوصی

عوارض و مالیات

موضوع بند ۶ تبصره ۶

در نظر گرفتن مالیات با نرخ صفر برای کسب و کارهای حقیقی اینترنتی فعال در سکوه‌های داخلی مورد تایید وزارت ارتباطات و فناوری که فاقد پرونده مالیاتی هستند؛ در راستای حمایت از توسعه اقتصاد دیجیتال در کشور و تشویق کسب و کارهای اینترنتی به استفاده از سکوه‌های داخلی

عوارض و مالیات

موضوع بند ۶ تبصره ۶

الزام به واریز ۱۰ درصد از حق الزحمه یا حق العمل گروه پزشکی که به موجب دریافت وجه صورتحساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا پول نقدی که از طرف بیمار پرداخت می‌شود به عنوان علی‌الحساب مالیات و به نام پزشک مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورتحساب به حساب سازمان امور مالیاتی کشور توسط کلیه مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی

عوارض و مالیات

موضوع بند ۶ تبصره ۶

اجازه به دولت برای کاهش نرخ مالیات موضوع ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذیربط در فعالیتهای تولیدی تا سقف حداکثر ۷ واحد درصد و تعیین و محاسبه آن معادل ۱۸ واحد درصد در راستای سیاست‌های حمایت از تولید و متناسب با پیش‌بینی شرایط اقتصادی کشور

صنعت، معدن و ارتباطات

موضوع بند ۷ تبصره ۷

کاهش نرخ حقوق گمرکی مذکور در صدر بند ۱ ماده ۱ قانون امور گمرکی برای واردات کالاهای اساسی و دارو از ۴ درصد به ۱ درصد

صنعت، معدن و ارتباطات

موضوع بند ۷ تبصره ۷

مکلف بودن نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاه‌های دارای ردیف در قوانین بودجه سنواتی، ضمن ارائه کلیه خدمات خود از طریق پنجره ملی خدمات دولت هوشمند تا آبان ماه سال ۱۴۰۲، به ارائه حداقل بیست درصد (۲۰٪) از خدمات منتخب خود تا پایان دی‌ماه ۱۴۰۲ به صورت هوشمند به گونه‌ای که تمام مراحل درخواست تا دریافت خدمت به صورت آنی، بر خط، بدون دخالت عامل انسانی و بدون اخذ هرگونه مدرک از متقاضی خدمت با استفاده کامل از داده و اطلاعات ملی موضوع قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی انجام گردد

صنعت، معدن و ارتباطات

موضوع بند ۷ تبصره ۷

مکلف بودن دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به در اختیار گذاشتن ابنیه و زیرساخت‌های مازاد خود از قبیل تیرهای انتقال، مسیرهای ارتباطی زمینی و زیرزمینی، مجرا (داکت)ها و فضاهای مناسب نصب تجهیزات ارتباطی خود وفق تعرفه‌های مصوب کمیسیون تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به اپراتورهای مخابراتی در صورت اعلام وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در مکان‌ها مورد نیاز به منظور بهره‌گیری از منابع ملی برای سرعت بخشی به توسعه شبکه ملی اطلاعات

بودجه و بخش خصوصی

مكلف بودن وزارت نیرو به کاهش هدررفت آب در شبکه‌های توزیع و خطوط انتقال آب شرب در مصارف صنعتی از طریق نشت‌یابی و رفع نشت و همچنین رفع انشعابات غیرمجاز، در قالب مشارکت با **بخش غیردولتی** و با استفاده از سازوکار بیع متقابل یا سایر روش‌ها در قالب قراردادهای منعقد شده جهت تأمین منابع آبی اعم از آب یا پساب معادل تمام یا بخشی از آب صرفه‌جویی شده، پساب یا منابع آبی غیرمتعارف

موضوع بند ۸ تبصره ۸

آب، کشاورزی و محیط زیست

مكلف بودن شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون به واریز حداقل شصت درصد از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست در مقاطع سه ماهه به میزان ۲۵ درصد، به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور به منظور مورد استفاده قرار گرفتن عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح‌های پسادکتری و طرح‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل در راستای حل مسائل و مشکلات شرکت‌ها از طریق توافق‌نامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و **غیردولتی**، جهاد دانشگاهی، پارک‌های علم و فناوری و حوزه‌های علمیه و در قالب طرح‌های کاربردی

موضوع بند ۹ تبصره ۹

آموزش، پژوهش و فرهنگ

مكلف بودن فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران از ابتدای سال ۱۴۰۲ به ایجاد سامانه تعویض پلاک انواع خودرو و موتورسیکلت، به نحوی که تمامی مراحل نقل و انتقال مالکیت به صورت برخط انجام و مراجعه حضوری اشخاص صرفاً برای احراز هویت فرد، اصالت خودرو و فک و نصب پلاک باشد، و انجام تعویض پلاک توسط مؤسسات مجاز و صاحب صلاحیت **غیردولتی** و پرداخت سهم مؤسسه ذیربط به طور مستقیم و واریز مابقی آن تحت ردیف درآمدی ۱۴۰۱۱۴ جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور

موضوع بند ۱۰ تبصره ۱۰

قضائی، انتظامی، دفاعی

مكلف بودن قوه قضائیه، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، شرکت‌های بیمه و شرکت‌های خودروسازی به فراهم کردن دسترسی سکوها (پلتفرم‌های) **بخش خصوصی** به اطلاعات و خدمات لازم برای ارائه سوابق و اطلاعات خودرو از قبیل مالک رسمی و سابقه تصادفات به خریدار و مشروط به رضایت مالک با همکاری معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری

موضوع بند ۱۰ تبصره ۱۰

قضائی، انتظامی، دفاعی

بودجه و بخش خصوصی

موضوع بند ک تبصره ۱۰
قضائی، انتظامی،
دفاعی

مجاز بودن برون سپاری با رعایت ملاحظات محرمانگی و حفظ حریم خصوصی اشخاص توسط قوه قضائیه و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برای کلیه امور فاقد ماهیت قضائی که امکان انجام آنها از طریق برون سپاری به **بخش خصوصی** وجود دارد، از قبیل ثبت الکترونیکی دادخواست و شکوائیه و ایجاد یا اصلاح سامانه‌های الکترونیکی مورد استفاده در فرآیند دادرسی و اجرای احکام

موضوع بند ج تبصره ۱۱
مسکن و
حمل و نقل

مکلف بودن وزارت راه و شهرسازی و شهرداری‌های شهرهای با جمعیت پنجاه هزار نفر به بالا با همکاری فرماندهی انتظامی و با استفاده از سرمایه‌گذاری بخش‌های **غیردولتی** و بازپرداخت اصل و سود سالانه از محل درآمدها و با شرایط رقابتی برای نصب دوربین‌های پایش سرعت و تشخیص الکترونیک تخلفات و توزیع واریز درآمد حاصل از ثبت تخلفات به حساب‌های مقرر در قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی به نسبت‌های تعیین شده

موضوع بند د تبصره ۱۱
مسکن و
حمل و نقل

اجازه به صندوق توسعه حمل و نقل به منظور دریافت مجوز از سازمان بورس برای تکمیل و یا احداث طرح‌های انتفاعی بخش حمل و نقل از طریق تأسیس صندوق طرح با هدف جمع‌آوری منابع از **بخش‌های غیردولتی** و اقدام به واگذاری سهام و یا تضمین حداقل سودی معادل با نرخ سود تسهیلات مصوب شورای پول و اعتبار برای هر طرح

موضوع بند ک تبصره ۱۱
مسکن و
حمل و نقل

مجاز بودن وزارت راه و شهرسازی از طریق مشارکت سرمایه‌گذاران بخش **غیردولتی**، برای اخذ عوارض در کلیه آزادراه‌ها و بزرگراه‌ها به صورت الکترونیکی عملیاتی و همچنین مکلف بودن آن در تعیین نرخ عوارض جاده‌ای به صورت پلکانی به نحوی که حقوق کاربرانی که به موقع نسبت به پرداخت عوارض اقدام می‌نمایند، رعایت و انگیزه لازم برای پرداخت به موقع عوارض حفظ شود

بودجه و بخش خصوصی

برق و انرژی هسته‌ای

موضوع بند ۵ تبصره ۱۵

اجازه به دولت برای احداث ۱۰ هزار مگاوات نیروگاه اتمی تولید برق از طریق مشارکت سازمان انرژی اتمی با سازندگان بین‌المللی و صنایع داخلی

برق و انرژی هسته‌ای

موضوع بند ۳ تبصره ۱۵

موظف بودن شرکت ملی گاز ایران و شرکت توانیر از طریق **بخش غیردولتی** (با اولویت شرکت‌های کارور) نسبت به هوشمندسازی مصرف، برقراری ارتباط و شناسایی و وصول مطالبات مشترکان با اولویت مشترکان عمده پرمصرف و نصب شمارشگرهای هوشمند و دریافت هزینه آن به صورت اقساطی از مشترکین

تسهیلات تکلیفی

موضوع تبصره ۱۶

مکلف بودن بانک‌های عامل به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه در سقف ۲۰۰ هزار میلیارد تومان از محل صد در صد مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه (بجز بانک‌های قرض‌الحسنه) و بخشی از سپرده‌های جاری بر اساس توان تسهیلات‌دهی بانک‌های عامل و به تشخیص شورای پول و اعتبار پس از کسر سپرده قانونی، به موارد مندرج در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی از جمله؛ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، قوانین مربوط به ایثارگران، قانون جهش تولید مسکن و قانون جهش تولید دانش بنیان

رفاه و سلامت

موضوع بند ۳ تبصره ۱۷

مکلف بودن کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران از جمله نهادهای عمومی **غیردولتی** و بنیادها که به هر شکل از اقشار آسیب‌پذیر حمایت می‌کنند به در اختیار قرار دادن اطلاعات تمامی حمایت‌ها و کمک‌های خود به پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با لحاظ محرمانگی آن به تفکیک شماره ملی فرد دریافت‌کننده حمایت، از طریق مرکز ملی تبادل سرویس (ان.آی.ایکس) با استعلام از طریق شماره ملی

رفاه و سلامت

موضوع بند ۳ تبصره ۱۷

- ملزم بودن کلیه ارائه‌دهندگان خدمات (شامل مراکز و حرف پزشکی و پیراپزشکی) اعم از دولتی، عمومی و **خصوصی** به عقد قرارداد با بیمه‌های درمانی پایه به منظور رعایت عدالت در سلامت، گسترش نظام ارجاع و کاهش سهم پرداخت بیمه‌شدگان
- موظف بودن کلیه دستگاه‌های مجوز دهنده ذیل وزارت بهداشت به صدور و تمدید مجوزهای مربوط به حرف و مراکز پزشکی منوط به عقد قرارداد با بیمه‌های پایه درمانی

بودجه و بخش خصوصی

موضوع بند الف تبصره ۱۸
حمایت از تولید
دانش بنیان و
اشتغال آفرین

موضوع بند ب تبصره ۱۸
حمایت از تولید
دانش بنیان و
اشتغال آفرین

موضوع بند ح تبصره ۱۹
بودجه
احکامی که قابلیت دائمی شدن دارند

تخصیص مبلغ ۳۱ هزار میلیارد تومان از محل ردیف ذریبط مندرج در جدول شماره ۹ این قانون برای حمایت از تولید دانش بنیان و تخصیص مبلغ ۱۰۵ هزار میلیارد تومان تسهیلات قرض الحسنه موضوع تبصره ۱۶ این قانون

اهم اقدامات حمایتی از تولید دانش بنیان:

- تخصیص ۳۰ درصد منابع مالی (جزء ۱ و ۲ بند الف تبصره ۱۸) جهت پرداخت تسهیلات به برنامه‌های حمایت از تولید و اشتغال در سطح ملی بر اساس برنامه پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی
- تخصیص حداقل ۷۰ درصد منابع مالی بند الف (جزء ۱ و ۲) جهت پرداخت تسهیلات به برنامه‌های حمایت از تولید و اشتغال در سطح استانی با محوریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان
- تخصیص تا حداکثر ۱۰ درصد منابع مالی جزء ۱ بند الف برای پرداخت کمک بلاعوض جهت انجام اقدامات نهادی و اجرای سیاست‌های فعال بازار کار مشتمل بر به‌رسانای عرضه و تقاضای نیروی کار، حمایت از نهادهای تنظیم‌گر بازار کار، اجرای دوره‌های مهارت‌آموزی و آموزش نیروی کار، تولید و پخش برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی مهارت‌آموزی و آموزش نیروی کار، اقدامات مرتبط با تسهیل‌گری در راستای تکمیل حلقه‌های مفقوده زنجیره ارزش، تقویت سازوکارهای نظارتی تحقق نتایج برنامه‌های تولید و اشتغال

مکلف بودن کلیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران از جمله دستگاه‌ها و شرکت‌های مستلزم ذکر یا تصریح نام مانند شرکت‌های اصلی و تابعه وزارت نفت بجز سازمان‌های توسعه‌ای به تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارایی به مسدود کردن کلیه حساب‌های فرعی و افتتاح کلیه حساب‌های ریالی خود (درآمدی و هزینه‌ای) صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی و مشمول شدن نهادهای عمومی غیردولتی در رابطه با آن بخش از منابع خود که از محل منابع عمومی یا کمک‌های مردمی تأمین می‌شود.

نتیجه گیری

نقاط قوت لایحه بودجه ۱۴۰۱

حمایت از ساخت و
ساماندهی مسکن
(تبصره ۱۱ بند الف)

واگذاری اختیارات مازاد
مالیاتی و حقوق و بهره مالکانه
معادن به استان‌ها
(تبصره ۱۱ بند الف)

ایجاد صندوق حمایت از
صنایع دستی و گردشگری
(تبصره ۹ بند ک)

مشارکت بیشتر بخش
خصوصی و دولتی
(تبصره ۴)

رویکرد ضدتورمی
(تبصره ۱۶)

حمایت از اقشار آسیب‌پذیر
(تبصره ۱۷ بند ج)

تقویت سازوکار نظارتی تبصره
۱۸ از طریق راه‌اندازی نظام
جامع اطلاعات بازار کار
(تبصره ۱۸ بند ج)

حفظ سهم ۴۰ درصدی
صندوق توسعه ملی
(تبصره ۱ بند الف)

افزایش ۲۶ درصدی بودجه
عمرانی

انتشار اوراق درون‌سالی برای
مدیریت نقدینگی خزانه و
تکمیل طرح‌های عمرانی
(تبصره ۵ بند و)

ارائه مشوق‌هایی به
شرکت‌های دانش بنیان
(تبصره ۱۸)

حمایت از کسب‌وکارهای
اینترنتی و دانش بنیان
(تبصره ۶ بند ط)

اختصاص ۲۰ درصد عوارض
سبز به محیط زیست
(تبصره ۸ بند ه)

تقویت منابع صندوق تحقیقات
علوم و فناوری
(تبصره ۹ بند ج)

اعمال سقف بر تسهیلات
تکلیفی با هدف کنترل نقدینگی
(تبصره ۱۶)

کاهش ۷ واحد درصدی نرخ
مالیات عملکرد بخش تولید
(تبصره ۶ بند ت)

گسترش پوشش بیمه‌ای سه
دهک پایین
(تبصره ۱۷ بند ک)

تشویق به سرمایه‌گذاری سود
تقسیم نشده در شرکت‌های
پذیرفته شده در بورس و فرابورس
(تبصره ۲ بند ه)

استفاده از خدمات شرکت‌های
معتد مالیاتی
(تبصره ۶ بند و)

مسدود کردن کلیه حساب‌های
فرعی و افتتاح کلیه حساب‌های
ریالی شرکت‌های اصلی و تابعه
وزارت نفت
(تبصره ۱۹ بند ح)

کاهش نرخ حقوق گمرکی برای
کالاهای اساسی و دارو
(تبصره ۷ بند ب)

اصلاحات ساختاری در
شرکت‌های دولتی و واگذاری
آنها

اصلاحات ساختاری بودجه و
نظام اداری

نقاط ضعف لایحه بودجه ۱۴۰۱

بلا تکلیفی وضعیت
بدهی های دولت به بانک به
بانک ها و موسسات اعتباری
غیر بانکی (در پایان آبان
۱۴۰۱ به ترتیب ۱۷۳.۶ هزار
میلیارد تومان و ۵۳۱.۷ هزار
میلیارد تومان)

احتمال کم تحقق منابع
حاصل از مالیات با توجه به
چشم انداز کاهش نرخ رشد
اقتصادی

عدم مشخص بودن منابع
خرید تضمینی گندم

عدم ایفای تعهدات سالانه
دولت به تأمین اجتماعی

برآورد بیش از حد منابع
حاصل از صادرات نفت

احتمال کم تحقق کامل
مصارف و منابع در
شرایط کنونی

اجازه صادرات نفت خام و
میعانات گازی به تمام
دستگاه های اجرایی و
عمومی غیردولتی برای
تسویه طلب خود با دولت